

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' ΤΕΥΧΟΣ 41^ο ΙΟΥΛΙΟΣ 2006

Το Ξηροκάμπι
Περίοδος Α΄ 1966-1977

Η ΦΑΡΙΣ
Περίοδος Β΄ 1979-1981
Περίοδος Γ΄ 1992-2001
Περίοδος Δ΄ 2002-

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος

Έδρα: Ξηροκάμπι Φάριδος, Λακωνία

Συντακτική επιτροπή: Γεώργ. Θεοφ. Καλκάνης, Θεόδ. Στ. Κατσουλάκος,
Παναγ. Ηλ. Κομνηνός

Επιμελητής έκδοσης: Σταύρ. Θεοδ. Κατσουλάκος,
Συρακουσών 101, Λαμπρινή, Αθήνα, τηλ. 210 2515864

Ταμίας: Ιωάννης Παν. Κονίδης, Ξηροκάμπι, τηλ.: 27310 35029

Ηλεκτρονική επεξεργασία: ευγενική προσφορά των μεταπτυχιακών φοιτητών
του Εργαστηρίου Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος
του Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ΦΑΡΙΣ της Δ΄ περιόδου (2002-) ευρίσκεται (και) σε ηλεκτρονική μορφή στον δικτυακό
τόπο:

micro-kosmos.uoa.gr/faris

Ετήσια συνδρομή έντυπης μορφής: εσωτερικού 5 €, εξωτερικού 25 \$ Η.Π.Α.

Περιεχόμενα:

	Σελ.
<i>Σπύρου Π. Τζινιέρη</i> , Ο πρώτος αντιστασιακός στην Λακωνία	3
<i>Θεοδώρου Σ. Κατσουλάκου</i> , Κομνηνοί ιερωμένοι	6
<i>Τάσου Δ. Βολτή</i> , Τ΄ Αη-Γιαννιού του Ριγανά	8
<i>Παναγιώτη Η. Κομνηνού</i> , Τι φταίει – Ποιος φταίει;	10
<i>Γεωργίου Γρηγοράκου</i> , Η οικογένεια Πανουτσάκου	12
<i>Γεωργίου Π. Λάσκαρη</i> , Φίλοι Φωτογραφίας Φάριδος	13
<i>Καλομοίρας Κουτσομπού-Κονίδη</i> , Παρουσίαση βιβλίου: «Γεύσεις της λακωνικής γης· απ΄ το μέλανα ζωμό στο σύγκλινο»	15
<i>Δημήτρη Γ. Κολλινάτη</i> , Ιστορίες της Ποταμιάς	16
<i>Δημήτρη Θ. Κατσουλάκου</i> , Στον Βασίλη Δ. Σολωμό (Τουρκοβασιλάκο), ετών 25	17
<i>Παντελή Χριστάκου</i> , Αποχαιρετισμός στον φίλο μου Δημήτρη Ξηροπόδη	17
<i>Γεωργίου Λάτση</i> , <i>ιερέως.</i> , Δωρεές στην ενορία Ξηροκαμπίου το 2005	18
<i>Ιωάννη Π. Κονίδη</i> , Στην Βασιλική μας	19
<i>Π.Π.Σ., Κ.Μ.Κ.</i> , Της αγοράς	19
Συνδρομές	20
Τα νέα μας	21

Εξώφυλλο: Το γεφύρι της Πετροκαμάρας όπως ήταν.

(φωτ. Γ.Π.Λ.)

Κωνσταντίνος Χαριλάου Ξανθάκος: Ο πρώτος αντιστασιακός στην Λακωνία

Η εθνική αντίσταση που άρχισε την 28^η Οκτωβρίου 1940 συνεχίστηκε στην Λακωνία με την ενεργό συμπαράσταση που έδειξε ο λαός στους Βρετανούς στρατιώτες, που δεν μπόρεσαν να φύγουν για την Μέση Ανατολή και έμειναν περιπλανώμενοι στον νότιο Ταΰγετο.

Μια ομάδα 6-7 Άγγλων στρατιωτών, που δεν μπόρεσαν να φύγουν από την Καλαμάτα κατά την εκείθεν αναχώρηση των υποχωρούντων υπολειμμάτων του συμμαχικού εκστρατευτικού σώματος (27-4-1941), παρέμειναν κρυπτόμενοι αρχικά στην περιοχή Ταϊγέτου της Μεσσηνιακής Μάνης, αργότερα δε στην περιοχή Γόλας και Κουμουστάς Φάριδος. Περιπλανώμενοι από χωριό σε χωριό κατά το φθινόπωρο του 1941 εύρισκαν προστασία από τους κατοίκους, οι οποίοι τους παρείχαν όλα τα μέσα, πρώτον για να μην προδοθεί η παρου-

σία τους και συλληφθούν από τους κατακτητές, δεύτερον για να έχουν τα μέσα στοιχειώδους συντηρήσεως. Οι Άγγλοι στρατιώτες, που κατά το τέλος Οκτωβρίου-αρχές Νοεμβρίου 1941 περιφέρονταν στην πιο πάνω περιοχή της Φάριδος, περιθάλπονταν από οικογένειες κτηνοτρόφων. Η ομάδα των Άγγλων είχε μαζί της φορητό ασύρματο, με τον οποίον επικοινωνούσε με το Στρατηγείο Μέσης Ανατολής, έφερε δε οπλισμόν δυνάμει μιας πλήρους μικρής στρατιωτικής ομάδας. Οι κινήσεις των Άγγλων δεν έγιναν αντιληπτές ούτε από τους Γερμανούς ούτε από τους Ιταλούς που διαδέχθηκαν τους πρώτους από τον Ιούνιο 1941. Πλην όμως λόγω των αλλεπάλληλων κατά το δίμηνο Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 1941 νυκτερινών πτήσεων αγγλικών αεροπλάνων στην περιοχή του κεντρικού Ταΰγету, οι Ιταλοί, τελικώς, στηριζόμενοι και σε πληροφορίες που έδωσαν κάποιοι αφελείς χωρικοί, εντόπισαν την παρουσία των περιπλανωμένων Άγγλων και έθεσαν αμέσως σε εφαρμογή μια επιχείρηση διερεύνησης ολόκληρης της ύποπτης περιοχής με στόχο την σύλληψη των διωκομένων (ανεφοδιαζομένων με αεροπλάνα). Ας σημειωθεί δε ότι η SOE (Special Operations Executive) του στρατηγείου Μέσης Ανατολής εκτιμούσε ότι

μέχρι τέλος Νοεμβρίου-αρχές Δεκεμβρίου 1941 βρίσκονταν στην νότιο Πελοπόννησο 200 έως 300 Βρετανοί και 3.000 Έλληνες στρατιώτες που δεν είχαν προφθάσει να φύγουν για την Μέση Ανατολή κατά την αποχώρηση των συμμαχικών δυνάμεων απ' την Ελλάδα.

Κατά τις αρχές του μηνός Δεκεμβρίου 1941 ο Δημήτριος Μενελάου Ξανθάκος, που κατοικούσε τότε στην Πολοβίτσα, άκουσε έναν περιέργο θόρυβο σε κοντινή απόσταση από το εκεί αγροτόσπιτο της οικογένειας γνωστό ως «Πύργος Ξανθάκου». Όταν η δικαιολογημένη περιέργειά του τον οδήγησε προς το μέρος απ' όπου προερχόταν ο ασυνήθης θόρυβος, όπως ο ίδιος αφηγήθηκε στον συγγραφέα, δοκίμασε βαθυτάτην έκπληξη. Βρήκε μέσα στην λογγώδη περιοχή κοντά στο όριο της ιδιοκτησίας Ξανθάκου να «λουφάζουν» τους αποτελούντας την ομάδα Άγγλους στρατιώτες, διαπίστωσε δε ότι ο περιέργος και ασυνήθης θόρυβος προερχόταν μάλλον από την λειτουργία του ασυρμάτου τους. Ο Δημ. Μεν. Ξανθάκος μιλούσε απταιστώως την αγγλική γλώσσα και έτσι, συνομιλήσας μαζί τους, έμαθε ότι οι Άγγλοι αναζητούσαν τον Βασίλειο Ξανθάκο, με τον οποίον ένας από αυτούς είχε συνδεθεί φιλικά κατά την διάρκεια του πολέμου. Ο Δημ. Μεν. Ξανθάκος προσφέρθηκε να βοηθήσει τους περιπλανώμενους Άγγλους όχι μόνον για την παροχή καταλύματος και την διαβίωσή τους αλλά και για εξέρευση τρόπου ασφαλούς διαφυγής τους στην Μέση Ανατολή. Ήταν άλλωστε γνωστόν ότι την εποχή εκείνη είχαμε πολλές περιπτώσεις φυγαδεύσεως Άγγλων στρατιωτών που είχαν ξεμείνει στην περιοχή Λακωνίας, με πρωταγωνιστές απλούς πολίτες, που, διαπνεόμενοι από το πνεύμα της εθνικής αντιστάσεως και αφηφώντας τους κινδύνους που εγκυμονούσε κάθε προσπάθεια προστασίας Άγγλων στρατιωτών, φρόντιζαν για την διαφυγή τους στην Μέση Ανατολή.

Ο Δημήτριος Μεν. Ξανθάκος, στην προσπάθειά του να προσφέρει κάθε αναγκαία και δυνατή βοήθεια στους Άγγλους, ζήτησε την συνεργασία του πρώτου εξαδέλφου του Κωνσταντίνου Χαρ. Ξανθάκου, αγρότη κατοίκου Πολοβίτσας, ηλικίας 27 ετών, προς τον οποίο έτρεφε απεριόριστη αγάπη και εμπιστοσύνη και τον οποίο θεωρούσε ικανό να συμβάλει αποτελεσματικά στην προστασία των κρυπτομένων στρατιωτών. Έτσι, τα δύο εξαδέλφια κατέβαλαν από κοινού κάθε προσπάθεια από την μια μεριά να μην αποκαλυφθεί η παρουσία των Άγγλων και από την άλλη να εξευρεθεί τρόπος ασφαλούς διαφυγής αυτών στην Μέση Ανατολή.

Ας σημειωθεί δε ότι δεν είχαν ακόμα κάνει την εμφάνισή τους αντάρτες, ώστε να επιδιωχθεί κάποια σύμπραξη της αγγλικής ομάδας με αντάρτικο τμήμα.

Μετά πάροδο όμως ολίγου χρόνου κάποιοι «ιταλορουφιάνοι» φαίνεται ότι επεσήμαναν τις ύποπτες κινήσεις των Ξανθάκιδων και έτσι η ιταλική αστυνομία, που εν τω μεταξύ είχε βεβαιωθεί για τις κινήσεις των Άγγλων, άρχισε να κάνει έρευνα για την ανακάλυψη και τον εντοπισμό της ομάδας. Άλλωστε, ήταν ευχερής ο εντοπισμός των Άγγλων με την επισήμανση του ασυρμάτου που χρησιμοποιούσαν, δια της χρήσεως υπό των Ιταλών γωνιομετρών παρακολούθησης ασυρμάτων και ραδιοφώνου. Και στην φάση αυτή ο τότε Εισαγγελέας Σπάρτης, του οποίου ζητήθηκε η συνδρομή από τους Ιταλούς για την διενέργεια ανακρίσεων, έσπευσε και ειδοποίησε τον γιατρό Μενέλαο Ξανθάκο, πατέρα του Δημητρίου, περί της έρευνας που έκαναν οι Ιταλοί, η οποία είχε στο επίκεντρο μέλη της οικογένειας Ξανθάκου.

Γι' αυτόν τον λόγο υπέδειξε την απομάκρυνση των μεγάλων παιδιών από την περιοχή Ξηροκαμπίου και Πολοβίτσας. Κατόπιν αυτής της εισαγγελικής προειδοποίησης ο γιος του γιατρού, δηλ. ο Δημήτριος Μεν. Ξανθάκος, έφυγε από την περιοχή και ζήτησε προστασία αλλού, αφού εν τω μεταξύ κατόρθωσε να φυγαδεύσει την ομάδα των Άγγλων. Δεν πρόλαβε όμως να φύγει και ο Κωνσταντίνος Χαρ. Ξανθάκος, ο οποίος παρέμεινε στην Πολοβίτσα. Έτσι, η ιταλική αστυνομία, με διαταγή του λοχαγού Φεστούτσιο που ασκούσε καθήκοντα διοικητού της περιοχής Αρκαδίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας, οργάνωσε μια αιφνιδιαστική ενέργεια και επέτυχε την σύλληψη του Κωνσταντίνου Χαρ. Ξανθάκου.

Ο συλληφθείς κρατήθηκε στην αρχή στο Ξηροκάμπι, όπου υποβλήθηκε σε εξονυχιστική ανάκριση κατά την οποία κράτησε το στόμα του κλειστό. Αρνήθηκε τα πάντα. Ο πατέρας του, που ήταν διευθυντής του υποκαταστήματος της Τράπεζας Λακωνίας, ζήτησε την συμπαράσταση του πρώην δημάρχου Σπαρτιατών Ηλία Γκορτσολόγου, που ήταν διοικητής της Τραπέζης, προκειμένου να κάνουν από κοινού διαβήματα υπέρ του κρατουμένου προς την ιταλική αστυνομία. Αλλά όλες οι προσπάθειές τους απέβησαν άκαρπες, γιατί, μολονότι ο Ηλίας Γκορτσολόγος επισκέφθη κατ' επανάληψη τις ιταλικές αρχές, εν τούτοις δεν επέτυχε την απόλυση του κρατουμένου. Και όχι μόνον αυτό. Ο Φεστούτσιο, ελθών από την Τρίπολη για να ερευνήσει προσωπικά την υπόθεση και επιδιώκοντας προφανώς να συνδέσει το όνομά του με την σύλληψη των Άγγλων διέταξε την μεταγωγή του Κωνσταντίνου Χαρ. Ξανθάκου στην Σπάρτη και την κράτησή του στα υπόγεια της Καραμπινιερίας. Θέλοντας δε να εξασφαλίσει ομολογία του κρατουμένου, διέταξε να τον καθηλώσουν δεμένο σε μια πολυθρόνα μέσα στο γραφείο του και, απειλώντας ότι θα εφαρμόσει εις βάρος του βασανιστήρια, αξίωσε από τον Ξανθάκο να «μιλήσει». Ο αλησμόνητος όμως πατριώτης, που είχε πολεμήσει τους Ιταλούς στο αλβανικό μέτωπο, με έκδηλη περιφρόνηση προς τον Ιταλό αστυνόμο, εδήλωνε ότι δεν είχε να καταθέσει τίποτα. Τότε ο Φεστούτσιο διέταξε να τον βασανίσουν, βγάζοντας τα νύχια του δεμένου στην πολυθρόνα Κωνσταντίνου Χαρ. Ξανθάκου. Αλλά έμελλε να αντιμετωπίσει συμπεριφορά θηρίου. Ο ανυποχώρητος Ξανθάκος, με την πρώτη προσπάθεια να υποστεί το μαρτύριο, στο οποίο ήθελε να τον υποβάλει ο Φεστούτσιο, συγκέντρωσε όλες τις δυνάμεις και, καθώς ο Ιταλός αξιωματικός στεκόταν μπροστά του έτοιμος να απολαύσει το θέαμα του βασανισμού του θύματός του, κατάφερε ένα ισχυρό λάκτισμα στο υπογάστριο του. Κατόπιν αυτού ο Φεστούτσιο, σφαδάζοντας από τον πόνο και έξαλλος από το κακό του, διέταξε την άμεση εκτέλεση του Ξανθάκου. Κι έτσι μια ομάδα Καραμπινιέρων, που απετέλεσε πρόχειρα συγκροτηθέν εκτελεστικό απόσπασμα, ανήρπασε κυριολεκτικά το θύμα και με ένα καμιόνι τον μετέφερε δεμένο στην θέση «Κουρκούλες», εκεί που είναι σήμερα το εργοστάσιο «ΝΙΚΑ», όπου και την 11 Δεκεμβρίου 1941 τον εξετέλεσε. Η θηριωδία του φασισμού εκδηλώθηκε στην χειρότερη μορφή της. Αλλά έτσι δημιούργησε τον πρώτο αντιστασιακό της Λακωνίας, τον Κωνσταντίνο Χαρ. Ξανθάκο.

Κατά την δεκαετία του 1990 λέγεται ο θεάθηκε στον τόπο της εκτελέσεως του Κωνσταντίνου Χαρ. Ξανθάκου ένας ξένος τουρίστας, προφανώς Ιταλός γιατί μιλούσε ιταλικά, μεγάλης ηλικίας, ο οποίος έμεινε επί αρκετή ώρα εκεί που είναι

σήμερα η αναμνηστική μαρμάρινη πλάκα. Από την στάση του έδειχνε ότι ήταν βαθύτατα συγκινημένος. Λέγεται μάλιστα ότι κάποια στιγμή κάποιος περαστικός τον είδε να κλαίει. Όμως, παρά την προσπάθειά μας να επαληθεύσουμε την πιο πάνω φήμη, δεν μπορέσαμε να εντοπίσουμε την πηγή της προέλευσής της. Εικάζουμε όμως ότι, αν πράγματι συνέβη το ανωτέρω περιστατικό, προφανώς ο πρωταγωνιστής αυτός θα πρέπει να ήταν ένας από τους «καραμπινιέρους» που εξετέλεσαν τον Κωνσταντίνο Χαρ. Ξανθάκο. Αναφέρουμε δε τα ανωτέρω με την σκέψη ότι μπορεί κάποιος που γνωρίζει το γεγονός να βοηθήσει την ιστορική έρευνα.

Θεοδώρου Σ. Κατσουλάκου

Κομνηνοί ιερωμένοι

Ο Δανιήλ Κομνηνός, αρχιεπίσκοπος Σάμου και Ικαρίας, γεννήθηκε στην Κουμουστά (1743) και πέθανε στην Σάμο (1815). Σώζεται το πατριαρχικό έγγραφο (6 Οκτωβρίου 1783) ανάρρησής του, με το οποίο : «... προκέκριται και των άλλων προτετίμηται ο οσιώτατος εν ιερομονάχοις κυρ Δανιήλ ανήρ τίμιος και θεοσεβής, ιεροπρεπής τε και κόσμιος, εκ νεότητος αυτού το αγγελικόν ημφιεσμένος σχήμα, θεοσεβεία τε εντεθραμμένος και χρηστότητι ηθών κεκοσμημένος και πράξιν έχων ικανήν και πείραν των εκκλησιαστικών υποθέσεων ως παρά τιμίω και εγκρίτω αρχιερεί και γέροντι χρόνους ικανούς διατρίψας και την προσήκουσαν χρηστοθήθειαν παρ' αυτού εκδιδασθείς και, ενί λόγω γνωστός ων και δόκιμος, Θεού συναντιλαμβανομένου, ταις τε από γλώττης νουθεσίαις και ταις από του ιδίου χειραγωγίαις ποιμάναι καλώς και θαρρέτως το εμπιστευθέν αυτώ λογικόν του Χριστού ποιμνιον και εις νομάς σωτηρίους ποδηγετήσαι της ευαγγελικής χάριτος...»¹.

Ο Δανιήλ στην διάρκεια της μακράς αρχιερατείας του έδειξε θρησκευτικό ζήλο, διοικητική δεξιοότητα και ποιμαντικό ενδιαφέρον. Η παράδοση της εποχής τονίζει το ηθικό του ανάστημα και την μεγάλη του φρόνηση. Δείγμα της ταπεινοφροσύνης του αποτελεί η άρνησή του να περιβληθεί ορισμένα σύμβολα του αξιώματός του. Τα χρόνια ήταν δύσκολα. Με την σύνεσή του αντιμετώπισε επιτυχώς ποικίλα προβλήματα που συνδέονταν με παρεμβάσεις του τουρκικού και του ρωμαιοκαθολικού παράγοντα. Υπέρμαχος ο ίδιος των ιδεών του Διαφωτισμού στηρίζει την παιδεία και τις προοδευτικές τάσεις όπου αυτές εκδηλώνονται. Από δύο επιστολές του Αθανασίου Πάριου που σώζονται μπορεί κάποιος να δει την εκτίμηση του μεγάλου αυτού διδασκάλου του Γένους προς τον Δανιήλ. Δείγμα της βαθιάς του πίστης και της πνευματικής του ευφορίας αποτελούν τα χειρόγραφα του, στα οποία περιέχονται ποικίλου ενδιαφέροντος κείμενα, που αφορούν κυρίως ηθικά θέματα και ζητήματα της καθημερινής ζωής. Μεγάλη αξία έχουν και οι λόγοι που αναφέρονται σε συγκεκριμένα πρόσωπα, εκκλησιαστικές γιορτές κ.ά.

1. Βλ. Μ.Γ. Βαρβούνη, Εκκλησιαστική ρητορική και παραδοσιακή θρησκευτική συμπεριφορά στη Σάμο του 19^{ου} αι., Πνευματικό Ίδρυμα Σάμου «Νικόλαος Δημητρίου», Αθήνα 1999, σσ. 26-27.

Έναν χρόνο πριν από τον θάνατό του, κατεβεβλημένος από αρρώστιες, συντάσσει την διαθήκη του, με την οποία διανέμει τα λίγα υπάρχοντά του και παραγγέλλει τα σχετικά μνημόσυνα και σαρανταλείτουργα. Από την διαθήκη του συνάγεται ότι ο Δανιήλ είχε δύο αδελφούς τον Παναγιώτη και τον Γεώργιο, ο οποίος είχε ήδη αποβιώσει, και τέσσερες αδελφές. Στον Παναγιώτη ή τα παιδιά του αφήνει διακόσια πενήντα γρόσια, διακόσια στα παιδιά του Γεωργίου και διακόσια στα άλλα, από τις αδελφές του, ανίψια, αν αυτά εμφανιστούν «με αξιόπιστα μαρτυρικά γράμματα». Αφού με ειδικές εγκυκλίους ζήτησε συγχώρηση από το ποιμνίο του, κοιμήθη στις 3 Μαρτίου 1815.

Στα ιερατικά βήματα βάδισαν και δύο ανίψια του Δανιήλ. Ο Ηλίας φέρεται να καταβάλλει 800 γρόσια σε μετρητά και 200 σε ρουχισμό, προκειμένου να γίνει μοναχός. Σε αντιστάθμισμα το μοναστήρι του Τιμίου Σταυρού της Σάμου ανελάμβανε την υποχρέωση να του χτίσει μια καλύβα κοντά στο εξωκλήσι του Αγίου Σπυρίδωνα, όπου και εμόνασε υπό το θρησκευτικό όνομα Ησαΐας.

Στις επιστολές του Αθανασίου Πάριου προς τον Δανιήλ αναφέρεται και άλλος ανιψιός του Δανιήλ, ο οποίος φοιτούσε στην σχολή της Χίου (1793). Προφανώς πρόκειται για τον Παρθένιο, τον λόγιο πρωτοσύγγελο της Αρχιεπισκοπής Σάμου και Ικαρίας και ηγούμενο στην συνέχεια της μονής του Τιμίου Σταυρού Σάμου. Ο Παρθένιος γεννήθηκε στην Κουμουστά (1772) και πέθανε στην Σάμο (1838). Το όνομά του συνδέθηκε κυρίως με την μονή του Τιμίου Σταυρού Σάμου, της οποίας υπήρξε ηγούμενος από το 1817 ως το 1833. Μετά τον θάνατο του θείου του τοπικοί παράγοντες κινήθηκαν για να τον αναβιάσουν στον αρχιερατικό θρόνο Σάμου και Ικαρίας. Ο ίδιος, όπως φαίνεται από ένα σχετικό υπόμνημά του, έθεσε κάποιους όρους για την διεκδίκηση της διαδοχής. Οι όροι όμως δεν ικανοποιήθηκαν και «ο Παρθένιος ο Λάκων» συνέχισε, ως ηγούμενος πια, απερίσπαστος το πνευματικό του έργο. Από την θέση του αυτή βοήθησε προσοντούχους νέους να ανέλθουν πνευματικά και κήρυξε με πειστικότητα τον θείο λόγο. Διακρίθηκε ιδιαίτερα για τις διοικητικές του μεταρρυθμίσεις και το πλούσιο συγγραφικό του έργο.

Ο Δανιήλ και ο Παρθένιος φαίνεται ότι είχαν ουσιαστική σχέση με τα πνευματικά κινήματα της εποχής, το Νεοελληνικό Διαφωτισμό και την κίνηση των παραδοσιακών Κολλυβάδων. Κι οι δύο «υπήρξαν χαρακτηριστικές μορφές λογίων ιερωμένων του 18^{ου} και του 19^{ου} αι. και η παιδεία τους αυτή αντανακλάται στα κείμενά τους. Το ίδιο μπορεί να παρατηρηθεί και για έναν ηθικοπλαστικό ευσεβισμό που παρατηρείται σ' αυτά, έξω και πέρα από οποιαδήποτε τάση επίπλαστης επιδειξιμανίας. Πρόκειται για γνήσια βιώματα ορθοδόξων κληρικών, με βαθιές ρίζες στην πατερική παράδοση και εκτεταμένη γνώση του ευαγγελικού λόγου, που απευθύνονται στο ποιμνίο τους για να το καθοδηγήσουν πνευματικά και να το μορφώσουν ηθικά... Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι οι εκκλησιαστικοί λόγοι του Δανιήλ και του Παρθενίου, των Πελοποννησοσαμίων, αποτελούν δείγματα λαϊκής κηρυγματικής του 18^{ου} αι., με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Απηχούν ιδέες και πνευματικά κινήματα της νεοελληνικής διανόησης, παρά τον σαφώς θρησκευτικό προσανατολισμό τους, και έχουν σχέση με τον παραδοσιακό ελληνικό πολιτισμό, όχι μόνον γλωσσική αλλά και θεματολογική. Οι κοινωνικές και ηθικές απόψεις που απηχούνται στα κείμενα αυτά είναι αξιομνη-

μόνευτες, γεγονός που τα καθιστά πηγές όχι μόνο για την πνευματική κίνηση του 18^{ου} και των αρχών του 19^{ου} αι. αλλά και για τον παραδοσιακό πολιτισμό της εποχής κατά την οποία γράφτηκαν»².

Τάσου Δ. Βολτή

Τ' Άη – Γιαννιού του Ριγανά

Στις τόσες αναμνήσεις που κράτησα από τα παιδικά μου χρόνια εκεί στο Ξηροκάμπι, έρχεται μια ιδιαίτερη ως γεγονός και ξεδιπλώνεται στο θυμικό¹ ανάμνηση που κυρίαρχη, άφησε ανεξίτηλο το σημάδι της στην παιδικότητά μου.

Γιατί τα περιστατικά, όσα συνέβησαν και την δημιούργησαν, συνδέονται με τους θρύλους, τις παραδόσεις ή και τις μυθολασίες ακόμη, καθώς περισσότερο κάθε άλλου δημιούργησαν, στην σφαίρα του φανταστικού ίσως, βιώματα σε μια σύνδεση με την καθημερινότητά μας.

Και μέσα στα τόσα πολλά ένα ανεξήγητο γεγονός –θα το χαρακτήριζα τρομακτικό– δημιουργούσε κάθε φορά μια μυστηριακή αίσθηση, καθώς το ζούσαμε ως πραγματικό. Να ήταν αποκύημα της φαντασίας; Όπως κι αν είχε, εμείς το νιώθαμε να επηρεάζει την ζωή μας, αποτυπώνοντας βαθιά στην ψυχή του καθενός από εμάς την μεταφυσική του σφραγίδα.

Και δεν μιλώ για τις μεγάλες φωτιές στις γειτονιές, κάθε παραμονή του Άη-Γιαννιού αποβραδίζ. Γιατί μαζί μ' αυτές, κυριαρχούσε τότε εκείνο το ανεξήγητο, το διαφορετικό και ασύλληπτο για το παιδικό μυαλό μας, ανήμερα της γιορτής στις 24 Ιουνίου.

Πριν από το μεσημέρι, αγόρια και κορίτσια, μα και πολλοί μεγαλύτεροί μας, βρισκόμαστε κοντά στο βολταίικο πηγάδι, νηστικοί, χωρίς να έχουμε βάλει ούτε νερό στο στόμα, εκεί στην μέση του ανοικτού χώρου, εμπρός απ' τις αυλόπορτες. Από την στιγμή εκείνη, ξεκινούσε η απίστευτη ιστορία, εκείνο το μυστηριακό γεγονός. Μέσα σε απόλυτη σιγή, συγκεντρωμένοι κυκλικά στο πέτρινο στόμιο του πηγαδιού με τις δεκάδες βαθιές αυλακιές, που άφησε το σχοινί του κουβά στην πέτρα στα τόσα χρόνια άντλησης νερού, σε μια υπερένταση ιδιαίτερη, προετοιμάζαμε τους εαυτούς μας για εκείνο που θα ακολουθούσε!

Κι απ' την στιγμή εκείνη ο καθένας μας προετοίμαζε την τελετουργία, ρίχνοντας το μαντήλι ή την πετσέτα ως κάλυμμα στο κεφάλι. Έσκυβε σαν έφτανε η σειρά του επάνω από το στόμιο, δοκιμάζοντας την πρώτη αίσθηση ανατριχίλας και δέους, καθώς προετοίμαζε τον εαυτό του για εκείνο που θ' ακολουθούσε.

Μαζί με όλους τους άλλους κι εγώ! Και σαν ήρθε η δική μου σειρά, έκανα εκείνο που είχα ιδεί να κάνουν και οι άλλοι. Έσκυψα και κοίταξα στο βάθος το ήρεμο νερό του πηγαδιού. Από νωρίτερα επαναλάμβανα φορές-φορές εκείνο που έπρεπε να πω. Μ' ένα καθρεπτάκι εστίασα στο εσωτερικό τις ακτίδες του ήλιου,

2. Μ.Γ. Βαρβούνης, 69-70.

έτσι που να φωτίζουν την επιφάνεια του νερού. Την ίδια στιγμή φόβος, κατάνυξη και ένα ρίγος με συνεπήρε! Άντεξα στην πρώτη δοκιμασία, καθώς είχα προετοιμαστεί ψυχολογικά. Οι λέξεις κάπως δύσκολα μα σταθερά βγήκαν ψιθυριστά, που μόνον εγώ τις άκουγα σαν σε απόμακρο αχό. «Άγιε μου Γιάννη Πρόδρομε, κάνε μου την χάρη να ιδώ τον παππούλη μου σε τούτο το πηγάδι...».

Δεν θα είχα ολοκληρώσει την απλοϊκή εκείνη ευχή και ευθύς αναπήδησα με έκδηλο τον τρόμο σ' αυτό που αντίκριζα. Βρέθηκα λες απροετοίμαστος! Γιατί κατά βάθος δεν είχα συνειδητοποιήσει πως θα γινόταν πραγματικότητα εκείνο που επικαλέστηκα. Το αναπάντεχο που συνέβαινε εκείνη την στιγμή με τρόμαξε! Νοσηρό δημιούργημα με την επιβολή του φανταστικού σε πραγματικό; Μπορεί. Αντίκριζα σαν σε οπτασία το ασύλληπτο εκείνο γεγονός που κυριάρχησε στο παιδικό μυαλό.

Από την άκρη του νοητού κυκλικού δίσκου στην επιφάνεια του νερού, σαν σε ανθρώπινη ανάγλυφη μορφή, ώμοι, λαιμός, κεφάλι, διαγράφονταν ολοκάθαρα στο φως των ακτίδων που έριχνε ο καθρέπτης πάνω στην ήρεμη επιφάνεια που λαμποκοπούσε. Φαινόταν ολοζώντανο το όραμα εκείνο! Λες και γλιστρούσε σιγαλινά με μιαν αργή κίνηση, διάβαινε ο παππούς με πρόσωπο καθαρό, με τέλεια χαρακτηριστικά, με το αχνό του χαμόγελο όλο μυστήριο! Εξακολουθούσε να διασχίζει την επιφάνεια του νερού διαμετρικά, σε χρόνο που μου φαινόταν ατέλειωτος, μέχρι που χάθηκε στην άλλη άκρη του νερού.

Πρέπει να ήμουν πολύ χλωμός, σαν ανασηκώθηκα κι απόθεσα την πετσέτα. Κάποιος ένιωθα να με κρατάει, καθώς παραπάτησα. Ποτέ δεν είχα ιδεί σε κάποια παλιά φωτογραφία έστω, το πρόσωπο του παππού, του γονιού του πατέρα μου. Μα ούτε και κάποιος μου είχε περιγράψει τα χαρακτηριστικά του. Και όμως, όταν περιέγραψα τις λεπτομέρειες του προσώπου του, οι μεγαλύτεροι που τον θυμούνταν, με διαβεβαίωσαν πως ήταν, σαν να τον έβλεπαν εμπρός τους.

Και σήμερα ακόμη, την μέρα τ' Άη-Γιαννιού, αναθυμάμαι εκείνο το μυστηριακό παιδικό βίωμα, όπως το έζησα τότε, μέσα από την αίσθηση του πραγματικού. Δεν προσπαθώ να το εξηγήσω! Αφήνω έτσι την μαγεία της αίσθησης εκείνης. Και δεν βρίσκω άλλωστε κάποια λογική εξήγηση. Ούτε επιχειρώ να αναλύσω το συμβάν! Γιατί ό,τι κι αν συνέβη τότε, η παιδική μου εκτίμηση το τοποθέτησε σε βίωμα πραγματικό.

Ήταν ο παππούς Αναστάσης που δεν πρόκαμα στην ζωή, για να τον θυμάμαι. Δεν τον είχα γνωρίσει και το γεγονός εκείνο επέδρασε καταλυτικά στο θυμικό μου. Σήμερα το βολταίικο πηγάδι είναι σφραγισμένο.

Τι φταίει – Ποιος φταίει ;

Το ότι ο Νομός Λακωνίας υστερεί σημαντικά, σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας μας, είναι γνωστό στους πάντες. Λόγοι κυρίως ιστορικοί, τοπογραφικοί, γεωγραφικοί, κοινωνικοί κ.α. λειτούργησαν ανασταλτικά και πολλές φορές αποτρεπτικά στις όποιες κατά καιρούς προσπάθειες κάλυψης των συσσωρευμένων ελλειμμάτων.

Βέβαια η περίοδος, που την κύρια πηγή εισοδήματος των Λακώνων αποτελούσαν τα χρηματικά εμβάσματα των μεταναστών και των ναυτικών συμπατριωτών μας, έχει παρέλθει και είναι σίγουρο πως ο Νομός μας έχει μπει σε μια αναπτυξιακή τροχιά.

Όμως κανείς δεν μπορεί βάσιμα να ισχυριστεί πως η όποια αναπτυξιακή πορεία είναι ανάλογη εκείνης που θα άξιζε ο Νομός μας, λαμβανομένων υπόψη των δυνατοτήτων και των ποικίλων φυσικών και ιστορικών του πλεονεκτημάτων – Σπάρτη, Μυστράς, Μονεμβάσια, Σπήλαια Διρού, Μάνη, καθαρές θάλασσες, εύφορες πεδιάδες, όμορφα βουνά και εντυπωσιακό περιβάλλον. το οποίο κάποτε ο σ. Μητροπολίτης κ. Ευστάθιος σε μια ομιλία του εύστοχα χαρακτήρισε ως «μικρό επίγειο παράδεισο» -κ.ά. Κανείς επίσης δεν μπορεί να δεχθεί, σε σύγκριση με άλλες περιοχές της χώρας, πως ως Λάκωνες πρέπει να είμαστε ευχαριστημένοι για την τωρινή κατάσταση του Νομού μας και για τις ευκαιρίες που σήμερα παρέχονται κυρίως στον τομέα της οικονομίας. Ελάχιστες σοβαρές επενδύσεις έχουν γίνει ή γίνονται. Ο αγροτικός τομέας χρόνο με τον χρόνο καθίσταται προβληματικός. Τα παραγόμενα προϊόντα δεν έχουν την τύχη, που από τα συγκριτικά πλεονεκτημάτά τους δικαιούνται. Ο τουρισμός, που θα μπορούσε να οδηγήσει το Νομό προς ζηλευτά επίπεδα, είναι λίγος και αυτός «περαστικός». Οι νέοι μας φεύγουν για τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα σε αναζήτηση καλύτερης τύχης. Η εν γένει οργάνωση και οι παρεχόμενες υπηρεσίες των περισσότερων λεγόμενων «τουριστικών περιοχών» του Νομού είναι υποβαθμισμένες, αν όχι τριτοκοσμικές, ενώ το δημογραφικό πρόβλημα έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις. Η σημερινή Σπάρτη, απ' όπου κάποτε αναδύθηκε η δημοκρατική ιδεολογία με τα συλλογικά καταστατικά όργανα των δύο Βασιλέων, της Απέλλας, της Γερουσίας και των πέντε Εφόρων, όπου για πρώτη φορά καθιερώθηκε Σύνταγμα (η περίφημη ρήτρα του Λυκούργου) που ρύθμιζε την άγνωστη στους πολλούς σήμερα δημοκρατική υφή και μορφή του πολιτεύματός της, που μας δίδαξε την λιτότητα και τον σεβασμό των νόμων, την ισονομία ανδρών και γυναικών, την δημόσια εκπαίδευση, την συστηματική άθληση, την πιστή εφαρμογή των νόμων, η οποία Σπάρτη θα μπορούσε από τούτα και μόνο να είναι πεδίο όχι μόνο ελληνικής αλλά και παγκόσμιας αναφοράς, με πλείστα όσα οφέλη όχι μόνο για την ίδια αλλά και για ολόκληρο το Νομό, εξακολουθεί, όχι μόνο να αγνοεί το συγκλονιστικό παρελθόν της, αλλά και να είναι η μόνη ίσως ιστορική πόλη που μέχρι τώρα τουλάχιστον δεν έχει να επιδείξει παρά μόνο ελάχιστα λείψανα της πάλαι ποτέ κραταιάς ηγετίδος του ελληνισμού, έχοντας μάλιστα εγκαταλείψει ακόμη και το μερικά σωζόμενο σήμερα εντυπωσιακό αρχαίο θέατρό της στην αχρησία και την φθορά.

Αν θελήσουμε να είμαστε ειλικρινείς και με αυτοκριτική διάθεση, νομίζω πως μπορούμε να δώσουμε μια κάπως αληθοφανή απάντηση στα, κατ' επιτρεπτή παράφραση του ιστορικού ερωτήματος, τιθέμενα ερωτήματα: τι φταίει και ποιος φταίει για όλα τα πιο πάνω; Φταίνει οι κατά καιρούς αντιπρόσωποί μας στο Κοινοβούλιο, όπως κάποιοι ισχυρίζονται; Φταίνει οι τοπικοί αιρετοί άρχοντες, όπως κάποιοι άλλοι θέλουν να πιστεύουν; Μήπως φταίει η Κεντρική Εξουσία;

Ας μην έχουμε αυταπάτες. Πάντα οι εν γένει διοικούντες και κυρίως οι ασκούντες την τοπική εξουσία είχαν, όπως και έχουν, πολλές δυνατότητες να συμβάλουν αποτελεσματικά στην πρόοδο ενός τόπου. Όμως ποιος βάσιμα μπορεί να υποστηρίξει πως ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης δεν βαρύνει κι εμάς τους απλούς Λάκωνες, που οι περισσότεροι, φορείς ενός διαχρονικού κοινωνικού συντηρητισμού και δέσμιοι μιας παλαιόθεν εγωιστικής υπαρξιακής αντίληψης, έχουμε αναγάγει την ολιγάρκεια σε τοπική ιδεολογία και την εγκαρτέρηση σε τρόπο ζωής;

Και ενώ σε άλλες περιοχές της χώρας γίνονται σημαντικά βήματα προόδου προς όλες τις κατευθύνσεις, ακριβώς γιατί το επιζητούν και το επιδιώκουν και οι ίδιοι οι πολίτες των περιοχών τούτων, οι οποίοι αξιώνουν και διεκδικούν, πρωταγωνιστώντας σε κοινές με θεσμικούς φορείς προσπάθειες, εμείς εδώ οι Λάκωνες αιτιώμεθα για τα στραβά και τα αρνητικά όλους τους άλλους εκτός από τους εαυτούς μας. Και με ήσυχη την κατά τις περιστάσεις άλλοτε προοδευτική και άλλοτε συντηρητική συνείδησή μας και, καταναλώνοντας σπορέλαια αντί για ελαιόλαδο ή δροσίζοντας με πορτοκαλάδες Βραζιλίας την απρονοησία μας, ανεχόμαστε την κραυγαλέα απραξία των διοικούντων, που συνιστά τον κύριο λόγο ανεργίας των νέων και συνακόλουθα την αφορμή της φυγής τους εκτός Νομού.

Ανεχόμαστε τις χαμηλού επιπέδου παρεχόμενες υπηρεσίες τόσο του δημόσιου όσο και του αυτοδιοικούμενου τομέα.

Ανευδοίαστα στοιχιζόμαστε πίσω από κάποιους στερούμενους φαντασίας και επάρκειας τοπικούς «παράγοντες» και, αποδεχόμενοι άκριτα την οποιαδήποτε επιχειρηματολογία τους, αρνούμαστε ο καθένας στον περίγυρό του την δημιουργία χώρων υγειονομικής ταφής απορριμάτων (ΧΥΤΑ) ή την εγκατάσταση αιολικών πάρκων, αναθεματίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ακόμη και τούτη την πανανθρώπινη αγωνία υπέρ της γενικότερης υγείας και της σωτηρίας του πλανήτη, χάριν της μικροψυχίας και άγνοιας ή έστω των λαθεμένων εκτιμήσεων και επιλογών των εμπνευστών των σοβαρών τούτων αρνήσεων και παραλείψεων.

Ανεχόμαστε και άθελά μας συμβάλλουμε στην συνέχιση της ζημιόγону λειτουργίας πολλών τοπικών επιχειρήσεων, κυρίως γεωργικών, που κάθε άλλο παρά το συμφέρον των αγροτών εξυπηρετούν.

Δεν διαμαρτυρόμαστε για τον τρόπο λειτουργίας καταστημάτων και επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, που πολλές λειτουργούν κάτω από τριτοκοσμικές συνθήκες χωρίς τον στοιχειώδη υγειονομικό και αγορανομικό έλεγχο.

Ανεχόμαστε αδιαμαρτύρητα μια θλιβερή πραγματικότητα και καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες φαινομένων και καταστάσεων που προκλητικά εκθέτουν την νοημοσύνη μας και βάνουσα προκαλούν την ευαισθησία μας, όπως συμβαίνει λ.χ. με τα παντός είδους ζώα που κείνται στους δρόμους νεκρά, με τις μύριες ζημιές και λακκούβες του οδικού δικτύου και με τα σκουπίδια στα πρανή τούτου, με τα βρώ-

μικα ποτάμια στών οποίων την κοίτη ανεξέλεγκτα εναποθέτει ο καθένας ό,τι θέλει, με την γενικότερη επιβάρυνση του περιβάλλοντος χώρου εκ της λειτουργίας κάποιων εργοστασίων που δεν πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις, με κάθε είδους μοτοποδήλατα, που με «κομμένες» τις εξαιτίσεις τους και με οδηγούς κάποτε ανήλικους χωρίς κράνη ή άδεια οδήγησης οι περισσότεροι, δεν αφήνουν τον κόσμο να ησυχάσει ούτε κατά τις ώρες της κοινής ησυχίας.

Και μεις μπροστά σε όλα αυτά που όλως ενδεικτικά αναφέρθηκαν, θεατές που δεν βλέπουμε και συνομιλητές που δεν μιλάμε, θα εξακολουθήσουμε για πολύ ακόμη να επικαλούμαστε το «ανεύθυνό μας», να διακατεχόμαστε από το «σύνδρομο του αδικημένου» και να αρκούμαστε στην μέχρι τώρα οιονεί «παθητική στάση» μας, ή θα αντισταθούμε ενεργητικά και δημιουργικά, ανεβάζοντας τον πήχυ των αξιώσεών μας, αρχίζοντας πρώτα από εμάς τους ίδιους και ακολούθως από τους διοικούντες.

Μάλιστα για τους έχοντες σχέση με την τοπική αυτοδιοίκηση εκ των διοικούντων μήπως εν όψει των εκλογών του προσεχούς Οκτωβρίου μάς παρέχεται μία πρώτης τάξεως ευκαιρία να ταράξουμε τα λιμνάζοντα ύδατα, αφήνοντας εκτός τοπικής εξουσίας τους πολλούς μέτριους ή ανύπαρκτους εκ τούτων, επιβραβεύοντας όσους λίγους επιτέλεσαν έργο και παροτρύνοντας σε συμμετοχή και εκλέγοντας άλλους εκ των πολλών, που αποδεδειγμένα διαθέτουν ικανότητες, γνώσεις και φαντασία, προσόντα που συνιστούν το προαπαιτούμενο ριζοσπαστικών αλλαγών, τις οποίες έχει άμεση ανάγκη ο Νομός μας; Ο χρόνος θα δείξει. Και μακάρι να μας δικαιώσει.

Γεωργίου Γρηγοράκου

Η οικογένεια Πανουτσάκου

Η οικογένεια Πανουτσάκου προέρχεται από την οικογένεια Μιχαλακάκου, που καταγόταν από το Φλωμοχώρι της Ανατολικής Μάνης. Περί το 1750 από την ως άνω οικογένεια προήλθαν τρεις οικογένειες: α) Γρηγοράκου, β) Πανούτσου και γ) Μητράκου από τα αντίστοιχα ονόματα των γεννητόρων Γρηγόρη, Πάνου και Μήτηρου. Όλες αυτές οι οικογένειες έλαβαν μέρος στην Επανάσταση του 1821.

Οι Πανουτσαίοι προήλθαν από δύο αδέρφια, τον Γιάννη και τον Γιώργο ή Γιωργάκη. Ο Γιάννης έκαμε τέσσερα αρσενικά παιδιά και ένα κορίτσι. Ο Γιωργάκης έκαμε τρεις θυγατέρες. Ο μεγαλύτερος γιος του Γιάννη μετακόμισε στην Κουρτσούνα. Ο Παναγιώτης έκαμε πολλά παιδιά από δύο γυναίκες Γορανίτισσες. Δύο παιδιά του Γιάννη χάθηκαν στην Μικρά Ασία (Μικρασιατική καταστροφή), ο Πέτρος στην Αλβανία. Τον Γιάννη εξετέλεσαν οι Γερμανοί στην Ρόζοβα.

Τώρα οι νεότεροι στην Κουρτσούνα είναι ο Πέτρος και ο Γιώργος του Ντίνο και τα παιδιά του Γιάννη Ντίνος, Γιώργος και Βασίλης.

Στην Κοτσαντίνα είναι πολλοί και καλά αποκατεστημένοι.

Φίλοι φωτογραφίας Φάριδος

Το 2004 ιδρύθηκε στον δήμο μας ένας σύλλογος φωτογραφίας. Ο τίτλος του είναι «Φίλοι Φωτογραφίας Φάριδος». Η κίνηση αυτή βασίστηκε σε μια ιδέα που είχαμε εδώ και 7-8 χρόνια μια μικρή παρέα συγχωριανών (εγώ, ο Γιώργος Χαλκιαδάκης, ο Γιώργος Λάσκαρης του Βασιλείου κ.ά.)

Ο σύλλογος είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και τα έξοδα του καλύπτονται από τις ετήσιες συνδρομές των μελών του και τα κέρδη από τις διάφορες δραστηριότητές του.

Σκοπός του συλλόγου είναι να δραστηριοποιήσει τους συνδημότες μας στον τομέα της φωτογραφίας, έναν τομέα σύγχρονο, με μεγάλο ενδιαφέρον και πολλές προοπτικές.

Ο σύλλογός μας αποτελείται από 25 μέλη:

1. Αδαμάκος Ιωάννης
2. Αραχωβίτης Γεώργιος
3. Αραχωβίτης Ηλίας
4. Αραχωβίτης Σταύρος
5. Δουκόγιαννης Αντώνιος
6. Δρογκάρης Κωνσταντίνος
7. Ζαραφονίτη Δήμητρα
8. Ιπιώτης Πέτρος
9. Κατσουλάκος Δημήτριος
10. Κουμουτσίδης Δημήτριος
11. Κωνσταντάκος Θεόδωρος
12. Κωστούλιας Δημήτριος
13. Κουμουστιώτης Δημήτριος
14. Κωτσιοτοπούλου Γεωργία
15. Λάσκαρης Γεώργιος Β.
16. Λάσκαρης Γεώργιος Π.
17. Λάσκαρη Αικατερίνη Β.
18. Λάσκαρη Παναγιώτα Β.
19. Λάσκαρη Παναγιώτα Δ.
20. Λάσκαρη Σωτηρία Δ.
21. Μπαϊμά Αντωνία
22. Παπαγιαννάκης Αντώνιος
23. Σταθάκος Ιωάννης
24. Σταθάκου Πολυτίμη
25. Χαλκιαδάκης Γεώργιος

Ο σύλλογος διοικείται από ένα πενταμελές προεδρείο, το οποίο έχει διετή θητεία. Μετά τις πρώτες αρχαιρεσίες του συλλόγου μας, που έγιναν τον Δεκέμβριο του 2004, το προεδρείο του συλλόγου συγκροτούν οι:

Χαλκιαδάκης Γεώργιος – πρόεδρος
Λάσκαρης Γεώργιος Β. – γραμματέας
Λάσκαρης Γεώργιος Π. – ταμίας
Αραχωβίτης Σταύρος – μέλος
Σταθάκου Πολυτίμη – μέλος

Από τα τέλη Απριλίου 2006 ο σύλλογος απέκτησε έδρα. Συστεγάζεται με τον Σύλλογο Κυριών Ξηροκαμπίου σ' ένα κτήριο που βρίσκεται επί της πλατείας του Ξηροκαμπίου, δίπλα στα γραφεία του ΚΕΠ.

Ο σύλλογος διαθέτει και ιστοσελίδα στο διαδίκτυο. Η διεύθυνση της είναι: www.3fi.gr.

Ο σύλλογος, αν και έχει μόνο δύο χρόνια ζωής, έχει αναπτύξει αξιόλογη δραστηριότητα.

Την περίοδο του Πάσχα του 2005 πραγματοποιήσαμε την πρώτη μας έκθεση στο Ξηροκάμπι με θέμα: Άτομα του δήμου Φάριδος μοιράζονται τον τρόπο που βλέπουν στον τόπο που ζουν.

Κατά την διάρκεια της γιορτής της ελιάς στην Σελλασία, τον Αύγουστο του 2005, συμμετείχαμε σε κοινή έκθεση με την Λέσχη Φωτογραφίας Σπάρτης με θέμα: Η ελιά.

Την περίοδο του Πάσχα του 2006 πραγματοποιήσαμε νέα έκθεση στο Ξηροκάμπι με θέμα: Αλφάβητο.

Από τον Μάιο του τρέχοντος έτους παραδίδονται, βάσει ενός προγράμματος της Νομαρχίας Λακωνίας, μαθήματα καλλιτεχνικής φωτογραφίας στο Κέντρο Νεότητος της Αγίας Τριάδος Ξηροκαμπίου κάθε Δευτέρα και Τετάρτη 6-8 μ.μ. Τα μαθήματα παραδίδει ο Στέφανος Παπασπυρίδης, φωτογράφος από την Σπάρτη. Οι παραδόσεις των μαθημάτων θα διαρκέσουν ως τον Δεκέμβριο. Ο σύλλογός μας στηρίζει την προσπάθεια αυτή. Η είσοδος στα μαθήματα είναι ελεύθερη και η προσέλευση του κοινού ικανοποιητική.

Ο σύλλογός μας βασίζεται αποκλειστικά στο μεράκι μας για την φωτογραφία και στην αγάπη μας για τον τόπο μας, η πολιτιστική ανάπτυξη του οποίου είναι υπόθεση όλων μας. Γι' αυτό απευθυνόμαστε σε όλους τους συνδημότες μας και ζητάμε την στήριξή τους.

Παρουσίαση βιβλίου: «Γεύσεις της λακωνικής γης` απ' το μέλανα ζωμό στο σύγκλινο»

Εφέτος τον χειμώνα ευγενώς μου πρόσφερε η Μαρία Καράμπελα του Γεωργίου το νεοεκδοθέν βιβλίο της «Γεύσεις της λακωνικής γης` απ' το μέλανα ζωμό στο σύγκλινο», Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2005.

Η συγκίνησή μου δεν περιγράφεται όταν το ξεφύλισσα. Ποια συναισθήματα και ποιες σκέψεις να πρωτοαναφέρω. Ξαφνικά γέμισε το σπίτι απ' όλων των ειδών τις μυρωδιές. Ζωντάνεψαν οι γυναίκες της γενιάς μου, ανασκουμπωμένες στο σκαφίδι ή στον σοφρά με τον πλάστη κι αναψοκοκκινισμένες μπροστά στον φούρνο.

Γύρισε ο χρόνος πίσω, στην εποχή που οι άνθρωποι έτρωγαν για να ζήσουν και όχι το αντίθετο. Τότε που το καθημερινό φαγητό εξοικονομείτο από έναν περίπατο στους κοντινούς αγρούς ή στον κήπο μέχρι το κοτέτσι ή τον στάβλο. Τα εποχιακά προϊόντα αξιοποιούντο αρκούντως ως φρέσκα και, όταν πλεονάζαν, με φυσικό τρόπο αποθηκεύονταν, για να τα έχουμε όταν δεν υπήρχαν. Έτσι δινόταν η λύση για το φαγητό όλες τις εποχές. Και επειδή η Λακωνία είναι ανεξάντλητη πηγή εθίμων, για όλα τα στάδια της ανθρώπινης ζωής παρασκευάζονταν και τ' ανάλογα εδέσματα. Από την γέννηση ως την βάφτιση, τον γάμο και τον θάνατο.

Επάνω στις πίτες του γάμου και της βάφτισης άφηναν οι νοικοκυρές την δημιουργική φαντασία τους και την καλλιτεχνική τους διάθεση. Αλλά και η μελωμένη λαγάνα και το στάρι στην κηδεία, παρ' όλο τον ανθρώπινο πόνο, ήταν προσεγμένα και όμορφα.

Τις ημέρες των γιορτών και ιδιαίτερα της Λαμπρής, η συνεργασία των γειτονισσών έφτανε στο αποκορύφωμα της. Κουλούρια της Λαμπρής δυο ειδών, το ψητό στον φούρνο, την Δευτέρα της Λαμπρής πάντα.

Όλα τούτα καταγράφονται σε 233 συνταγές ομαδοποιημένες κατά εποχή και συνοδευόμενες από καταπληκτικές φωτογραφίες.

Αγαπητή μου Μαρία, το βιβλίο σου δεν το απολαμβάνω μόνο ως βιβλίο συνταγών. Ξεφυλλίζοντάς το, ξεφυλλίζω ένα μέρος της ζωής μου στο χωριό μου με τ' αγαπημένα μου πρόσωπα και τα έθιμα που συνδέονται με πολλά απ' τα θέματα του βιβλίου.

Για όλα τα πιο πάνω δεν σε συχαίρω μόνο, σ' ευχαριστώ.

Δημήτρη Γ. Κολλιριάτη

Ιστορίες της Ποταμιάς

Ο γερο Μήτσος τότε δεν ήταν γέρος, περασμένα, πάντως, τα σαρανταπέντε. Κανόνισαν με τη νοικοκυρά να πάνε να θερίσουν στις Λάκκες στα Κουρτσουινιώτικα. Το πρωί σαμάρωσαν τη φοραδίτσα, έβαλαν το σακκουλάκι με ό,τι φτωχικό για το μεσημέρι και τη βίκα με το νερό στο άλλο σακκούλι. «Προχώρα και σε φτάνω» λέει στη γυναίκα του. Φέγει η Σωτηρία με το δραπάνι στην πλάτη. Ο αφέντης παίρνει στα χέρια τη φοραδίτσα και αντί να καβαλλήσει, την έδεσε στην αχλαδιά του Πουλημενάκου και πάει στο μαγαζί του Πουλημενάκου του φούρνιαρη να πιει κανά κρασάκι, έτσι να πάει καλά η ημέρα. Να ποτίσει το κορμάκι του κρασάκι. Όλη την ημέρα το πότιζε και κείνο ακόμα δίψαε. Να το αφήσει να διψάει, αμαρτία μεγάλη. Αν δεν υπήρχε κρασί, τον συχώραε ο Θεός. Αφού όμως υπάρχει... Γι' αυτό το έδωσε ο Θεός, να δεδιψάμε.

Τη φοράδα κάποιος την είδε, τη λυπήθηκε και την έδεσε στην ελιά. Τη Σωτηρία όμως κανείς, μα κανείς δεν πέρασε όλην την ημέρα να την ιδεί. Η μαύρη ούτε πείνασε, ούτε δίψασε. Όταν βράδωσε, βρήκε ο Δημήτρης τη φοράδα στην ελιά και αγρίεψε: «Με ποιο δικαίωμα απλώνεις, κύριε, στο ξένο ζωντανό και το μετακινάς»; Για τη Σωτηρία δε ρώτησε πώς πέρασε όλη τη μέρα στην ερημιά να θερίζει νηστική και διψασμένη, χωρίς συντροφιά. Το βράδυ που γύρισε σπίτι βρήκε το λεβέντη της να τραγουδάει λεβέντικα τραγούδια. Εκείνος, όταν είδε τη νοικοκυρά του, λέει: «Καλώς το σωτήρα μου. Εσύ έδεσες στην ελιά τη φοράδα; Δεν ερχόσουν κι εσύ στο μαγαζί να πιείς ένα ποτηράκι να δροσιστείς; Και πάλι πήγαινες στη δουλειά σου». Η απόσταση ήταν μία ώρα και μισή περίπου, γιατί έχει ανήφορο και ήταν καλοκαίρι. Έχει και άλλα ο Δημήτρης...

Ο γερο-Κώστας παίρνει το άλογο βραδάκι και την τέστα και πάει να το ποτίσει στη βρύση, δυτικά του χωριού στο ρέμα. Όπως το τράβαε, να ένα φύλλο μάπας κάτω. Το βουτάει το άλογο και το τρώει. Ο γερο-Κώστας είδε την κίνηση του αλόγου και μονολόγησε: «Εσύ δε διψάς, πεινάς». Το γύρισε σπίτι και τό'δεσε στο άδειο παχνί του!

Δημήτρη Θ. Κατσουλάκου

Στον Βασίλη Δ. Σολωμό (Τουρκοβασιλάκο), ετών 25

Σε ανάμνηση στενών φιλικών δεσμών που ξεκινούν από πολύ παλιά...

*Δεν είναι κρίμα κι άδικο, δεν είν' κακό μεγάλο;
Μισεύει ο ήλιος ο μισός και το φεγγάρι ακέριο.
—Πού πας, αστέρι της αυγής, πάρωρα να δύσεις
και, γιασεμί ολάνθιστο, τα νιάτα σου να χάσεις;
Εσένανε δε σου 'πρεπε κάτω στη γης να πέσης,
μον' σου 'πρεπε να τραγουδάς με νιους και νιες αντάμα,
να δρασκελίζεις τα βουνά στα Χειμαδιά να φτάνεις
κι απ' τον Ταῦγετο ψηλά τους κάμπους ν' αγναντεύεις...
Σε ξεγελάσαν τα πουλιά, της άνοιξης τ' αηδόνια.*

.....
Τραγουδί ήρθα για να παω, μα βγήκε μοιρολόι.

Παντελή Χριστάκου

Αποχαιρετισμός στον φίλο μου Δημήτρη Ξηροπόδη

Με μεγάλη μου θλίψη και συμπόνια πληροφορήθηκα από την εφημερίδα Φάρις τον χαμό του Δημήτρη Ξηροπόδη που έφυγε από την ζωή. Έφυγε για πάντα από κοντά από συνανθρώπους και φίλους. Με τον Μήτσο συνέχιζα να έχω μια σημαντική γνωριμία και φιλία απ' τα παιδικά μας χρόνια. Αρκετές φορές είχαμε συναντηθεί στο Ξηροκάμπι και ιδίως κατά τα χρόνια της προεδρίας του στην κοινότητα του Ξηροκαμπίου. Στον συγχωριανό και φίλο Δημήτρη Ξηροπόδη αισθάνομαι την ανάγκη να απευθύνω τον ύστατο χαιρετισμό μου, καθώς πρέπει σε φίλο που ιδιαίτερα εκτιμούσα.

Φίλε Μήτσο, θα σε θυμούμαι έως ότου ζω. Αιωνία σου η μνήμη. Ελαφρύ το χόμα που σε σκέπασε.

Τα θερμά συλλυπητήρια στους οικείους σου.

Γεωργίου Λάτση, ιερέως

Λωρεές στην ενορία Ξηροκαμπίου το 2005

- Γεώργιος Μιχαλάκος και Χρυσάνθη Μιχαλάκου 160€ εις μνήμη Γεωργίου και Μαριγούλας Στεργιανοπούλου
- Πέτρος Συκιώτης 50 €
- Παντελής Γιάννακας 100 € εις μνήμη του πατρός του Γεωργίου
- Ευγενία και Αθανάσιος Ρομποτής 100 € εις μνήμη του πατρός τους Ευάγγελου Παπανάγνου
- Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος 50 € εις μνήμη Δημητρίου Ταβουλάρη, 50 € εις μνήμη Κυριάκου Κουμουστιώτη
- Ευστράτιος Κουμουστιώτης 50 € εις μνήμη Κυριάκου Κουμουστιώτη, 500 € εις μνήμη της μητρός του
- Κωνσταντίνα Τάρταρη-Φραγκή 50 €
- Σταύρος Παπαδάκος 20 € εις μνήμη Ευγενίας Κατσουλάκου
- Νικόλαος Καλογερόπουλος 50 € εις μνήμη Σταύρου Πολυμενάκου
- Βασιλική Πολυμενάκου 150 € εις μνήμη του συζύγου της Σταύρου
- Τέκνα και συγγενείς Βασιλικής Ξηροπόδη 720 € εις μνήμη της
- Αναστασία Συκιώτη 100 €
- Οικογένεια Πουλακάκου 10 €
- Δημήτριος Χριστάκος 50 € εις μνήμη Δημήτρη Ξηροπόδη
- Νικόλαος Γεωργόπουλος 100 € εις μνήμη Δημήτρη Ξηροπόδη
- Ηλίας Προκοπίδης 150 € εις μνήμη της μητρός του
- Σύλλογος Κυριών Ξηροκαμπίου 50 € εις μνήμη Παναγιώτας Μπομπότση
- Νικόλαος Γεωργόπουλος 100 € εις μνήμη Μαρίκας Κουμουστιώτη
- Οικογένεια Μπομπότση 300 € εις μνήμη Παναγιώτας Μπομπότση
- Ειρήνη Μανδραπήλια 100 € εις μνήμη του συζύγου της Παναγιώτη
- Γεράσιμος Κατσουλάκος 60 € εις μνήμη Παναγιώτη Μανδραπήλια
- Παναγιώτης Στεργιανόπουλος 100 € εις μνήμη Ξανθού Μονιού
- Τέκνα και εγγόνια Καλλιόπης Σταθάκου 300 € εις μνήμη της (τα 200 € για τον ναό Αγίου Κωνσταντίνου Κουμουστάς)
- Δημήτρης Σταθάκος 75 € εις μνήμη Καλλιόπης Σταθάκου για τον ναό Αγίου Κωνσταντίνου Κουμουστάς
- Γεώργιος Λαμπρινός 50 €
- Ανώνυμος 150 €
- Θεόδωρος Ζιάκρης 50 €

Ιωάννη Π. Κονίδη

Στην Βασιλική μας

Παρακολουθούσαμε όλοι, γονείς, συγγενείς, δάσκαλοι σου, φίλοι, συγχωριανοί. Σε ακολουθήσαμε σ' όλη την προσπάθειά σου. Κάθε βήμα, βδομάδα-βδομάδα. Σε είδαμε να κατακτάς κάθε τόσο ένα κομμάτι απ' την τέχνη της μουσικής. Προσπάθησες να συνθέσεις διάφορα στοιχεία. Έχουμε την αίσθηση ότι έφτασες σε ένα καλό σημείο. Η θέση που πήρες στον διαγωνισμό δικαιώνει τις προσπάθειές σου. Περισσότερο όμως μας συγκίνησε η απλότητα και η χωρίς επιτήδευση παρουσία σου. Βλέπαμε, δηλαδή, την μικρή Βασιλική που ξέραμε από το σχολείο.

Αν θελήσεις να προχωρήσεις στον χώρο αυτό, τον τόσο δύσκολο, χρειάζεται σκληρή δουλειά και μακρύ ταξίδι. Ταξίδεψε. Σου ευχόμαστε ολόψυχα να είναι γοητευτική η πορεία προς την δική σου Ιθάκη. Μια συμβουλή μόνο. Πρόσεχε γιατί πίσω από κάθε βράχο θα κρύβεται ή κάποια Σκύλλα και Χάρυβδη ή κάποια Σειρήνα.

Με τις καλύτερες ευχές μας.

Της αγοράς

Πριν από μερικά χρόνια ένας νεαρός συνδημότης μας, που μόλις είχε απολυθεί από τον στρατό, συνάντησε μια συγχωριανή του γερόντισσα, της οποίας ο εγγονός μόλις είχε καταταγεί. Ο νεαρός ρώτησε την γερόντισσα πώς τα περνά ο εγγονός της στο στρατό. Κι εκείνη του απάντησε γεμάτη απορία: «Τι να σου πω, παιδάκι μου; Τον έχουν βάλει να κάθεται πάνω σ' ένα μεγάλο πεύκο! Τι κάνει κει πάνω, δεν ξέρω να σου πω». Ας σημειωθεί ότι ο εγγονός της είχε καταταγεί στο στρατόπεδο του Μεγάλου Πεύκου.

Π. Π. Σ.

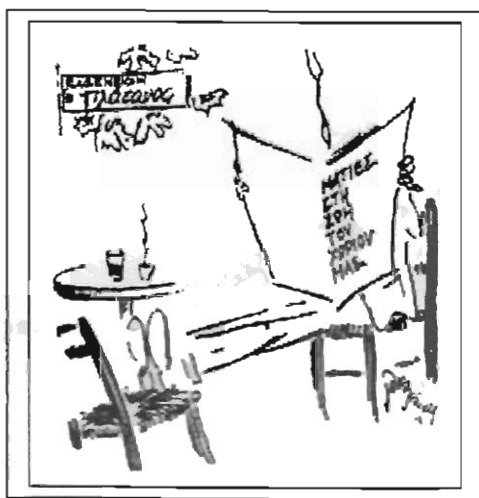
Η ομάδα του Ξηροκαμπίου, ο Απόλλων, έδινε έναν δύσκολο αγώνα εκτός έδρας. Παρά την καλή απόδοση που είχε, έχασε με 3-2. Μετά την λήξη του αγώνα οι ομάδες μπήκαν στα αποδυτήρια. Εκεί ένας βασικός παίκτης της ομάδας μας ρώτησε με φυσικότητα τους συμπαίκτες του: «Τελικά πόσο ήρθαμε, ρε παιδιά ;»

Κ. Μ. Κ.

Συνδρομές

Για την συνέχιση της έκδοσης της Φάριδος: Σταύρος Μυλωνάκος 30€, Ευάγγελος Λιντζέρης 10 δολ. Καναδά, Πάτρα Θεοφιλοπούλου-Γιαννοπούλου 45 δολ. Καναδά, Ματίνα Πουλακάκου 10€, Ιωάννης Πουλάκος 5€, Γεώργιος Χαρτουλάρος 5€, Δημήτριος Αμοιρίδης 30€, Παναγιώτης Κομνηνός 50€, Ηλίας Μανιατάκος 10€, Δημήτριος Χριστάκος 5€, Σταύρος Καλκάνης 20€, Σούλα Παναγάκου 10€. Γεωργία Τάρταρη 5€, Θεοδόσιος Λαγάκος 5€, Δημήτριος Κουντούρης 5€, Παρασκευή Κωτσιοτοπούλου 5€, Παναγιώτης Β. Μανδραπήλιας 10€. Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος 20€, Βασίλειος Κονίδης 5€, Κωνσταντίνος Αραχωβίτης 5€. Τασία Μανδραπήλια 10€, Ευάγγελος Σκιαδάς 5€, Σπάρτη Καλογεροπούλου 10€, Παντέλης Χριστάκος 20€, Ευάγγελος Γεωργιτσανάκος 5€, Κωνσταντίνος Μοίρας 5€. Βούλα Ρουσάκου 5€, Παναγιώτης Καλότυχος 30€, Δημήτριος Ξανθάκος 10€. Γεώργιος Γεωργιτσανάκος 5€, Ευάγγελος Α. Κοκκορός 15€, Αναστάσιος Δ. Βολτής 15€. Κωνσταντίνος Δ. Βολτής 15€.

Τα νέα μας

Ξηροκάμπι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Γεώργιος Μανδραπήλιας και Δήμητρα Μαντζουράνη απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Χρίστος Δρακόπουλος και Ευγενία Κονίδη απέκτησε κορίτσι.

Γάμοι: Η Νικολέτα Στεργιοπούλου του Χαραλάμπους παντρεύτηκε τον Ανάργυρο Κονίδη του Πέτρου. Η Παναγιώτα Δαμιανάκου του Σταύρου παντρεύτηκε τον Γεώργιο Κονίδη του Ιωάννου. Η Ελένη Γκαβαλιά του Δημητρίου παντρεύτηκε τον Ευάγγελο Καράμπελα του Γεωργίου.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Γεωργία Μιχαλακάκου του Βασιλείου ετών 82, Γεώργιος Αθανασόπουλος του Παναγιώτη ετών 89, Κωνσταντίνος Φραγκής του Πανάγου ετών 92, Θεόδωρος Μανδραπήλιας του Παναγιώτη ετών 90, Μαρία Μεροπούλη του Νικήτα ετών 99, Λεωνίδα Φεγγαράς του Αθανασίου ετών 58, Δημήτριος Ανδρεάκος του Λεωνίδα ετών 80, Μαρίκα Μανδραπήλια του Μιχάλη ετών 96, Νικόλαος Σκληρός του Παντελή ετών 62.

Ανώγεια

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Ελένη Λαμπράκου του Αγησιλάου ετών 78, Μαρία Λαμπράκου του Ηλία ετών 54.

Παλαιοπαναγιά

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Αναστάσιος Χριστάκος του Βασιλείου ετών 85, Κωνσταντίνα Γιαννοπούλου του Ευστρατίου ετών 95, Βασίλειος Αναγνωστάκος του Γεωργίου ετών 94, Ιωάννης Γιαννόπουλος του Πανάγου ετών 89.

Ποταμιά

Γεννήσεις: Το ζεύγος Ηλίας Παναγάκος και Μαρία Ξερούλη απέκτησε κορίτσι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Δημήτριος Δημητράκουλας του Στυλιανού ετών 78, Στυλιανός Μασούρας του Γεωργίου ετών 89.

Καμίνια

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Γεώργιος Καλογεράς του Παναγιώτη ετών 81, Δέσποινα Δούβρη του Λεωνίδα ετών 89, Ευάγγελος Πολίτης του Γεωργίου ετών 57.

Γοράνοι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Γεώργιος Σουλειδής και Μαρία Νταλιάνη απέκτησε κορίτσι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Μαρία Καλκάνη του Γεωργίου ετών 98, Κωνσταντίνος Ρηγάκος του Γεωργίου ετών 71, Γεώργιος Δούκας του Ιωάννη ετών 92.

Τραπεζοντή

Γεννήσεις: Το ζεύγος Σπυρίδων Βαλκανάς και Αναστασία Σερεμέτη απέκτησε κορίτσι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Ελευθερία Αλέξη του Γεωργίου ετών 94, Θεόδωρος Κοντραφούρης του Παναγιώτη ετών 80.

Λευκόχωμα – Κυδωνιά

Γάμοι: Η Φωτεινή Καρκαμπάση του Δήμου παντρεύτηκε τον Δημήτριο Δημάκο.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Σαράντος Τσουλαμάνης του Γεωργίου ετών 82, Γεωργία Πριστούρη του Παναγιώτη ετών 97, Ελένη Παναγιωταράκου του Κωνσταντίνου ετών 90.

Βασιλική (Κουρτσούνα)

Θάνατοι: Απεβίωσε ο Αλέξανδρος Αλικάκος του Λυκούργου ετών 91.